

Філософія завжди перебуває у складних стосунках зі світом, в якому існує. Як висловлювався про цю її особливість Мартин Гайдегер, «філософія завжди несвоєчасна». Вона контрадиктивна щодо узвичаєного і загальноприйнятого, того, що вже стало загальником й набуло статусу очевидності. У цій незгоді з наявним філософія отримує своє виправдання, бо на користь існуючого й без того лунає гучний хор голосів, що в ньому філософія здатна лише загубитися. Натомість вона набуває сенсу, коли виводить за межі наявного, підважує очевидне, застерігає щодо начебто незаперечного й загалом відкриває нові можливості бути та розуміти.

Так має бути. Якщо, звісно, визнавати наявність у філософії певного покликання — хоч би як і стосовно чого його мислити: щодо світу, істини, епохи, людини, її самовизначення тощо. Визнання певного покликання — чи то призначення філософського дискурсу — вже певним чином зобов'язує філософський розум у всіх його зусиллях, так чи так вносить його роботу. Це доволі чітко простежується у відповідях вітчизняних інтелектуалів на питання стосовно нормативності філософського дискурсу в цьому числі журналу. Імплицитною підставою щодо того, чи визнається у філософському мисленні наявність нормативного виміру/ефекту і в чому саме цей вимір полягає, слугує певне уявлення про природу самої філософії.

Питання про нормативність обертається запитанням: Чи зберігає нині філософія прихильність до свого покликання (бодай в найзагальнішому сенсі філософії як справи мислення)? Чи не втратила філософія саму думку про якесь своє призначення, яке так чи так позиціонує її унікальну культурну, інтелектуальну, екзистенційну роль? Зрештою, йдеться про те, чим є філософія у сьогоденні — свавільною «грою скляних намист», безкомпромісним інтелектуальним пошуком, респектабельною справою університетських професорів, вишуканим (хоч і безпорадним) елементом культурного дизайну, викривачем загроз і пороків сучасної цивілізації тощо.

Осердям усіх цих загальних питань, мабуть, є одне конкретне — про відповідальність філософа, яку йому важко приписати, але яка — сподіваймося! — не може не поставати в тому, хто власне мислить. Хоча дефіцит відповідальності за мислення, за сенс у сучасному світі виявляє себе досить наочно. Що і змушує наново порушувати сформульовані вище питання, які кожного причетного до філософської справи спонукають до правдивого самовизначення.

Є підстави вважати, що експеримент журналу із запитанням про нормативність філософського дискурсу вдався: адже завдяки сумлінності та інтелектуальній вправності респондентів активна заочна полеміка відбулася, і читач, сподіваємось, отримав якісну поживу для розуму. Сенс кожного отриманого інтелектуального результату полягає зрештою не в остаточній відповіді, яка усуває питання, а у продуктивному мисленні, що триває і дістає імпульси для подальшого руху.

Останнє ж, шосте число «Філософської думки» буде присвячене розгляду можливостей та ризиків сучасної демократії.